

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen muuttaminen

Khall 14.09.2026 § 147
282/11.00.01/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, pia.harmokivi@vesanto.fi, 044 282 5590

Tervon kunta tuottaa isäntäkuntana ympäristöterveydenhuollon palvelut kuudelle kunnalle (Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi ja Keitele). Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Jäsenkunnilla on mahdollisuus irtisanoa sopimus päättymään irtisanomista seuraavan kalenterivuoden loppuun.

Yhteistoimintasopimuksen muuttaminen tarvitsee jokaiselta jäsenkunnalta valtuustotason päätöksen muutosehdotusten hyväksymisestä.

Kaikki jäsenkunnat ovat olleet mukana Kuopion kaupungin hallinnoimassa Kestävät Viranomaispalvelut 2030-hankkeessa, jonka selvitystyön ja lopputulosten raportoinnin yhteydessä kävi selväksi, että jäsenkunnilla on halukkuutta tarkastella nykyistä yhteistoimintasopimusta erityisesti kustannusjaon osalta uudelleen. Hankkeen lopputuloksena esitetty kustannusjakomalli uudessa yhteistoiminta-alueessa poikkeaa useiden jäsenkuntien osalta merkittävästi nykyisestä mallista.

Kevään 2026 aikana ympäristöterveydenhuolto yhdessä jäsenkuntien kuntajohdon kanssa kävi keskusteluja kustannusjaon uudelleenorganisoinnista. Kestävät Viranomaispalvelut 2030-hankkeen laskeltamat on tehty vuoden 2024 talousarvioluvuilla ja toteumilla, joten päätöksenteon tueksi pyydettiin kesäkuussa 2026 päivitetyt laskentamallit hankkeen laskelmat toteuttaneelta ulkopuoliselta asiantuntijalta (FCG/MDI).

Kustannusjakovertailuun saatiin kolme vaihtoehtoa:

A. Nykyinen kustannusjakomalli, jossa kustannukset jaetaan asukasluvun perusteella.

B. Toteutuneeseen palvelunkäyttöön sekä valvontakohdemäärään perustuva ulkopuolisen asiantuntijan laatima kustannusjakomalli.

C. Muunnelma nykyisestä mallista, jossa asukaslukuun lisätään jäsenkuntien tilastoidut nautamäärät eläinlääkintähuollon jakoperusteeksi. Ympäristöterveysvalvonnan ja hallinnon kulut jaetaan edelleen asukaslukupohjaisesti.

Kustannusjakovertailu on oheismateriaalina. Vertailutaulukkoon on otettu mukaan myös KeVi2030 -hankkeen tuottamat kustannusluvut vertailua helpottamaan.

Vaihtoehtojen merkittävin ero on kustannusten ennakoitavuus eri mallien välillä. Nykyinen malli A sekä naudat asukkaiden lisänä huomioiva malli C ovat varsin stabiileita eri vuosien välillä. Toteutuneen palvelunkäytön sekä valvontakohteiden määrän huomioiva malli B aiheuttaa kustannusjaon vaihtelua eri vuosien

välillä, riippuen siitä mihin palvelu on eri vuosina kohdentunut. Mallit A ja C huomioivat laskennallisen resurssitarpeen kustannusjaon pohjana, malli B taas todellisen resurssin kohdentumisen. Todellinen resurssi vaihtelee vuosittain, riippuen esimerkiksi eläinlääkäreiden saatavuudesta alueen sisällä, yksittäisten eläinlääkäreiden ahkeruudesta sekä erilaisista satunnaisvaihteluista valvontayksikön toiminnassa ja resurssin kohdentumisessa. Pitkällä aikajänteellä toteumaperusteinen kustannusjako voidaan nähdä oikeudenmukaisena, mutta vuotuiset vaihtelut ympäristöterveydenhuollon kustannuksessa voivat tällä mallilla olla useiden kymmenien tuhansien eurojen tasolla myös yksikön pienimmillä kunnilla.

Sekä mallit B että C paljastavat yhtenevän muutostarpeen kustannusjaossa jäsenkuntien välillä. Molemmissa malleissa Suonenjoen kaupungin maksuosuus on vuoden 2026 kustannustasolla noin 120 000 € nykyistä mallia pienempi. Mallista riippuen Pielaveden maksuosuus taas tulee kasvamaan 100 000–130 000 €. Molemmat laskentamallit osoittavat myös Rautalammin kunnan maksuosuuden kasvavan merkittävästi, 30 000–50 000 €. Vesannolle taas kustannusten lasku voi olla jopa tasolla 30 000 €. Tervon maksuosuuden muutos on vain yksittäisiä tuhansia jompaankumpaan suuntaan mallista riippumatta, ja Keiteleen maksuosuus voi laskea maksimissaan noin 17 000 €.

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen nykyisellä mallilla on murroksessa, ja muutoksia järjestämistapaa ohjaavaan lainsäädäntöön odotetaan lähitulevaisuudessa, mahdollisesti seuraavalla hallituskaudella. Tulevaisuuskuva on nyt avoin ja epävarma. Myös kuntakentän kokonaistilanne on haastava ja tulevaisuuden ennustaminen vaikeaa, erityisesti pienten kuntien taloudellisten mahdollisuuksien suhteen.

Yhteistoimintasopimuksen kustannusjakomallissa on selkeä epäkohta, jonka kaikki vaihtoehtoiset laskentamallit ovat paljastaneet. Pelkän asukasluvun huomioiminen kustannusjaon perusteena vyöryttää kuluja liikaa erityisesti Suonenjoen kaupungille. Kustannusjaon muuttaminen on perusteltua.

Ympäristöterveydenhuollon sekä peruskuntien toimintaympäristön muutospainoiden ja epävarmuuden vuoksi pitkäaikaisten päätösten tekeminen on haastavaa. Laskentamallien vertailussa malli C, asukkaiden ja nautojen yhteenlaskettu määrä eläinlääkintähuollon kustannusjaon pohjana, korjaa todetun epäkohdan, mutta ei aiheuttaisi merkittäviä haasteita tai muutostarpeita talousarvion laadintaprosessiin. Malli C pitää myös kuntien kustannusosuuden vuosittaisen vaihtelun pienenä.

Oheismateriaalina on sopimusluonnos uudesta yhteistoimintasopimuksesta 1.1.2027 alkaen. Sopimusmallia on päivitetty vain voimaantulopäivän ja kustannusjaon osalta. Alkuperäisessä sopimuksessa liitteenä ollut luettelo siirtyvästä henkilöstöstä on poistettu vanhentuneena.

Vaikutusten ennakkoarviointi:
ei

Esittelijä kunnanjohtaja Harmokivi Pia

Päätösehdotus Kunnanjohtaja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että se hyväksyy yhteistoimintasopimuksen muuttamisen 1.1.2027 alkaen oheisen sopimusluonnoksen mukaisesti.
Yhteistoimintasopimus käyttää jatkossa kustannusjaon pohjana laskentamallia C. Yhteistoimintasopimuksen kohtaa 7. Talous ja taloudenpito täydennetään seuraavasti:
"Kustannukset jaetaan sopijakuntien kesken muiden kulujen osalta asukaslukujen ja eläinlääkintähuollon osalta asukaslukujen sekä nautamäärien suhteessa. Luvut tarkistetaan aina toimintavuoden ensimmäisen päivän tilanteen mukaan."

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.